

AKAD. KIPAR TONE LOGONDER

Nikakor nismo mogli doumeti tragične novice, ki je kot po grenkih kapljah prodirala v našo zavest, da je v prometni nesreči na Koroškem dne 19. septembra 1987 preminul naš dobri znanec, prijatelj, ustvarjalec in umetnik akademski kipar Tone Logonder. Prijatelji in znanci dolgo nismo mogli verjeti in nismo mogli pogledati resnici v oči, toda ta resnica je bila kruta: Tone Logonder nas je za vedno zapustil. Ostali smo sami brez tega čudovitega človeka, širokega po svojem značaju in plemenitega po svoji umetniški naravnosti.

Na pogrebu 24. septembra je v imenu Združenja umetnikov občine Škofja Loka in v imenu Muzejskega društva ter Loškega muzeja za zadnje slovo od Toneta Logondra imel poslovilni nagovor podpisani, ki sem med drugim omenil, da se ob poslavljanju od posmrtnih ostankov spominjamo, s kakšno neposredno prisrčnostjo je prihajal Tone Logonder zvonit na vrata muzeja in s tisto samo njemu dano in prirojeno zvedavostjo in rahlo posmehljivostjo je spraševal, če je kdo pri hiši. Če smo bili, smo ga sprejeli in mu vračali humor s humorjem, zbadljivo z zbadljivo in se potem lotili reševanja resnejših problemov; pogovarjali smo se o tej ali oni plastiki, spomeniku ali o delu za drobno značko, ki jih je pokojni Tone Logonder oblikoval s pravo ljubeznijo, brez podcenjevanja, ker je tudi miniaturnemu delu dal vso svojo resnicoljubno vero v umetniško poslanstvo.

Tone Logonder je bil rojen 11. januarja 1932 v vasi Pevno pri Škofji Loki. Po končanem šolanju na takratni umetno-obrtni šoli v Ljubljani, kjer je z uspehom končal študije na graverskem oddelku, se je vpisal še na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je

sprva nihal med slikarstvom in nato pristal na kiparskem oddelku. Diplomiral je leta 1961 pri profesorju Frančišku Smerduju. Od leta 1963 je bil član Društva slovenskih likovnih umetnikov in je nazadnje poučeval likovno vzgojo na Solskem centru usmerjenega izobraževanja »Boris Zihlerl« v Škofji Loki. Še kot študent je prvič razstavljal v Škofji Loki leta 1951, nato je leta 1963 sodeloval na razstavi gorenjskih likovnikov v Kranju. Redno je tudi sodeloval na razstavah jugoslovanskega portreta v Tuzli, na razstavah Društva slovenskih likovnih umetnikov in od leta 1980 tudi na razstavah Združenja umetnikov Škofje Loke. Prvo samostojno razstavo je imel sicer skupaj s slikarjem Ivetom Šubicem leta 1965 na Bledu, drugo s slikar-

jem Igorjem Dolencem v galeriji LEK v Ljubljani in z istim slikarjem leta 1975 na Bledu v Festivalni dvorani. Istega leta je v Kranju razstavljал slike z visokogorsko motiviko na razstavi z naslovom Gora v podobi. Tej razstavi sta sledili še dve manjši samostojni predstavitvi v Knjižnici Ivan Tavčar in na gimnaziji Boris Zihlerl v Škofji Loki leta 1979. Pomembna in za pregled njegovega ustvarjalnega opusa pa je bila retrospektivna razstava v galeriji na gradu v Škofji Loki, kjer je bilo prvič zbrano skoraj v celoti kiparjevo delo, ki se je porajalo skozi dvajset let. Razstava v galeriji Loškega muzeja v Škofji Loki je bila posvečena tudi življenjskemu jubileju akademskega kiparja Toneta Logondra ob njegovi petdesetletnici. Poleg razstav, ki smo jih že omenili, je razstava prikazala tudi obširen razpon ustvarjalnega napora pri realizaciji spomeniške plastike, s katero se je začel ukvarjati že leta 1959, ko je naredil relief za poslopje banke v Šolski ulici v Škofji Loki. Leta 1965 je ustvaril doprsko podobo Oskarja Kovačiča za spomenik pred istoimensko šolo v Ljubljani. Spomenik z doprsko podobo Ivana Groharja v Groharjevem naselju v Škofji Loki je nastal leta 1967. Dve leti pozneje je bila pred NAMO v Škofji Loki odkrita figuralna plastika po motivu iz Tavčarjeve Visoške kronike z naslovom Agata in Jurij. Leta 1971 je bil postavljen pred rojstno hišo Antona Ažbeta v Dolenčicah spomenik z enim najboljših portretnih študij, kar jih je Tone Logonder naredil. Prav pri portretu Antona Ažbeta smo ugotavljali, da se je kipar Tone

Logonder rešil vseh spon in z vso kiparsko prešernostjo zmodeliral doprsko podobo slikarja Ažbeta, kot da bi spregovorili sorodni duši. Leta 1971 je nastal doprski spomenik pisatelju Ivanu Tavčarju za osnovno šolo v Gorenji vasi, leta 1979 bronasti portret v reliefu za spomenik Lovrencu Koširju v Luši. Leta 1980 je po skicah Iveta Subica zmodeliral velike reliefe za spomenik NOB na Prtovču in leta 1981 sta nastala še Boris Zihlerl (pred Šolskim centrom v Podlubniku) in Ivan Grohar v Sorici. Oblikoval je tudi spominsko ploščo na rojstni hiši dr. Pavleta Blaznika v Blaževi ulici (1985) in leta 1986 so odkrili spomenik dr. Jožetu Rantu, stomatologu (rojstna hiša na Godešiču). Zadnji njegov portretni spomenik je bil postavljen v Cerknem, in sicer dr. Viktorju Volčjaku. Potem je kiparjeva roka omahnila, ni gnetla več gline, ni klesala v kamen tako kot takrat ko je vse od diplomskega dela naprej snoval kip ženice, odete v pled, in iz tega razvil mogočno spomeniško plastiko kmečke žene, svoje matere, v Podlubniku. Saj ni preteklo niti četrto stoletja umetniškega snovanja, toda Tone Logonder je v tem času zapustil predvsem v spomeniški plastiki na Slovenskem neizbrisno sled. Bil je kar srečen kipar, kajti malo jih je poklicanih, ki bi v tako kratkem času ustvaril toliko, kot je zmozel prav Tone Logonder.

O življenjski poti in umetniškem ustvarjanju smo zapisali več že ob njegovi 50-letnici v Loških razgledih leta 1982.

Andrej Pavlovec